

Jedinica 8 (osnovna škola, 8. razred)

Dječja prava-potpuno proučena!

A Plan nastave

	Ključna pitanja/teme lekcije	Ključni zadatak	Nastavni materijali
Lekcija 1	Razumijemo li sve članove o dječjim pravima?	Učenici biraju članove Konvencije za dalje proučavanje prema kriterijumima za naredne dvije lekcije.	Primjerci Konvencije o pravima djeteta
Lekcije 2 i 3	Da li svi razumijemo kriterijume? Kako nastavnik može pružiti pomoć, a da se previše ne miješa?	Učenici rade vlastitim tempom u malim grupama. Analiziraju članove Konvencije o pravima djeteta i crtaju dijagrame koji su privlačni za posmatrača.	Časopisi, papir, ljepilo, makaze
Lekcija 4	Šta smo naučili? Koliko je zahtjevan bio naš zadatak? Na koji smo način iskoristili svoju slobodu?	Učenici razmišljaju o procesu rada i učenja i diskutuju kako će izložiti ono šta su izradili.	Završeni plakati

B Vaspitno-obrazovni ciljevi

Ljudska i dječija prava ostaće puko slovo na papiru ako ne postanu značajni za stvarni život osobe. Stoga ih je potrebno razumjeti i povezati s konkretnim iskustvom, to jest treba ih primjenjivati u svakodnevnom životu a njihove povrede se moraju identifikovati. Da bi učenici razumjeli prava djeteta, na što se mi ovdje i fokusiramo, onda moraju biti aktivni i raditi s njima. Samo slušanje i čitanje neće biti dovoljno.

Ovdje je potrebna i jedna napomena (koju je potrebno prenijeti i djeci) u vezi sa terminom „dječija prava“ jer to povremeno jako iritira adolescente. I to s pravom, oni ne žele da se nazivaju „djecom“. Pa ipak, prava djeteta se i na njih primjenjuju, barem dok ne navrše 18 godina.

Adolescenti bi trebalo da shvate da im dječija prava (bez obzira na upotrebu riječi „djeca“) daju instrument koji im može pomoći da uoče primjere nepravde i da traže pravdu. Ratifikacijom Konvencije o pravima djeteta, svaka država preuzima obavezu da sprovodi ta prava svim raspoloživim sredstvima. To opet podrazumijeva visok prioritet procesa primjene i uključuje podršku djeci i mladima da koriste i uživaju svoja prava.

U nastavnom projektu za osmi razred, predlažemo da učenici dublje proučavaju Konvenciju

pronalazeći slučajeve njezine provedbe, odnosno, povrede prava djece u sferi njihovog svakodnevnog života. Kao mogući i dodatni cilj projekta, savjetujemo izložbu plakata različitih dječjih prava. Svaki plakat sadrži elemente opisa sadržaja, analizu, primjere i ilustraciju datih dječjih prava. Ovaj pristup podstiče analitički, kao i kreativni pristup temi.

Iz didaktičke perspektive ova izložba pruža priliku i podsticaj za bavljenje određenim članom Konvencije. Možda bi nastavnici iz drugih razreda mogli biti članovi žirija za izbor najljepšeg plakata za koji će se dodijeliti mala nagrada (na primjer ulaznice za bioskop, bon za knjigu).

Primjere iz lokalnog života ili iz međunarodnog konteksta trebalo bi uzimati iz različitih štampanih medija koje su učenici donijeli u školu. Čitanje novina i časopisa biće, stoga, ključni element pripreme. Bez kooperativnog učenja (rad u malim projektnim grupama) učenici neće ostvariti svoje ciljeve. To je dodatna namjera nastave kroz ovaj projekat.

Projekat bi trebalo da pokrije otprilike četiri lekcije. Čitalac će vidjeti da nije svaka lekcija cjelina za sebe, već da sve lekcije skupa čine cjelinu. Učenicima bi unutar grupa trebalo pružiti priliku da za sebe izrade razumne rasporede.

Sa predstojećom izložbom na Međunarodni dan djeteta (20. novembar), savjetuje se da se projekat počne na kraju oktobra/početak novembra.

C Ključna pitanja za razmišljanje o Jedinici 8

Doživljaj dječjih prava	Upoznavanje dječjih prava	Sprovođenje dječjih prava
Nastavnik		
Na koji se način principi dječjih prava poštuju u razredu i školskoj zajednici?	Šta djeca sada znaju o dječjim pravima?	Učenje o tome kako djelovati izvan škole: Šta su učenici naučili za svoj budući život?
Učenici shvataju da su učionica i škola okruženje koje podstiče učenje. Dnevne novine se pretvaraju u materijal za rad. Na taj način škola postaje mjesto gdje učenici mogu proučavati svoj svakodnevni život.	Učenici uče kako da analiziraju dječija prava koristeći sistematski pristup.	Učeći kako da predstavljaju proizvod (ovdje je to plakat), postaju sposobni da posmatraju i prezentiraju važna pitanja izvan škole.
Učenici		
Kako sam doživio/la dječija prava u razredu?	Što sam naučio/la o dječjim pravima?	Šta sam u stanju sada da preduzmem?
Doživio sam kako su me moji drugovi učenici i moj nastavnik i ohrabivali i suprotstavljali mi se. Oba načina interakcije su pomoć za mene.	Postao sam svjestan kako su precizno članovi Konvencije o dječjim pravima formulisani i kako se u njima kriju mnogi aspekti. Naučio sam da ih analiziram i razmišljam o njima.	Spreman sam da učestvujem u javnim debatama o pitanjima koja razumijem. Spreman sam da obrazložim svoje mišljenje o dječjim i ljudskim pravima, a također sam spreman i da slušam mišljenja drugih ljudi.

Nastavni materijali

- veliki listova papira (A4 za postere)
- papiri u raznim bojama
- flomasteri
- makaze
- ljepilo
- stari časopisi i novine
- slike i fotografije
- tekst Konvencije o pravima djeteta (vidi dodatak), jedna kopija po djetetu;
- opis zadatka, jedna kopija po grupi (vidi lekciju 2).

D Postupak

Lekcija 1

Najprije učitelj predstavlja učenicima cijeli plan naredne četiri lekcije. Učenici u razredu trebalo bi da shvate da će se baviti temom dječjih prava, da će sprovoditi istraživanje i konačno praviti plakate koji prikazuju dječija prava i (moguće) se takmičiti. Bilo bi mudro početi sa osvježavanjem znanja o dječjim pravima.

Nastavnik dijeli kopije Konvencije o pravima djeteta iz 1989. godine (vidi dodatak). Od 54 člana, prvih 41-možda 42 najviše- imaju smisla učenicima.

Zadatak: pročitajte tekst (moguće kao domaći zadatak). Izaberite tri člana koja za vas imaju posebnu važnost.

U brojčanom redosljedju članova koje je pripremio nastavnik, učenici označavaju članove koji su im posebno bitni. Onda se rezultati broje i pravi se spisak članova prema onima koji su najčešće birani.

Vodi se diskusija u razredu (sa nastavnikom kao moderatorom). Podsticaj:

- ako su se ovi prioriteti javili, šta je motivisalo njihov izbor?
- ako ovaj izbor prioriteta odražava stvarnu

situaciju djece i adolescenata ovdje?

- ožete li prepoznati obrazac ili glavni princip?
- oji su elementi izostavljeni?

Lekcije 2 i 3

Učenici rade u grupama od tri. Nastavnik može oformiti grupe

- a) postupkom slučajnog izbora (npr. brojanjem 1-2-3);
- b) davanjem učenicima slobode da izaberu svoje partnere, mada se pitanje grupne dinamike i inkluzije mora uzeti u obzir;
- c) upotrebom jasnih kriterijuma o kojima odlučuje nastavnik.

Učenici daju naziv svojoj grupi i podijele tri zadatka. Svaka grupa treba da ima menadžera za vremenski raspored, menadžera za materijale i koordinatora. Grupa zapisuje za šta je odgovoran svaki član na vrhu papira A4 formata i ovi listovi za planiranje izvjesje se u učionici. Kasnije će ih grupe koristiti da dokumentuju korake koje su preduzele u ispunjavanju zadatka. U međuvremenu je nastavnik uzeo 10 najčešće odabranih članova s table i stavio ih na sto s licem prema dolje. Koordinatori grupa će sad nasumce izabrati član i daće im se opis njihovog zadatka (vidi dolje).

Zadatak

Svaka grupa priprema plakat o dječjem pravu. Plakat se sastoji od sljedećih dijelova:

- naslov s dječjim pravom;
- tekst člana iz Konvencije o pravima djeteta;
- slika koja simbolizuje to pravo;
- tekst (novinski članak, priča, izvještaj) iz časopisa ili novina, magazina ili interneta, koji se odnosi na to pravo. Tekst treba da bude primjer incidenta, u kojem je određeno pravo prekršeno ili zaštićeno. Nastavnik može pomoći davanjem savjeta o tome kako da tražite!

Nakon što završi plakat – a ako ima dovoljno vremena- grupa će izabrati još jedan član od preostalih i napraviće još jedan plakat na isti način.

Radne grupe proučavaju svoj zadatak i odlučuju ko će šta da radi (prema funkcijama pomenutim prethodno).

Za sada (lekcija 2) prave spisak potrebnih materijala i zapisuju sva pitanja koja možda iskrsnu, dogovaraju se oko plana i prave raspored. Bitne stavke: Šta treba uraditi? Šta se treba sakupiti? Šta članovi grupe mogu donijeti od kuće? Gdje će se materijali čuvati?

Bitno je da pri kraju časa nastavnik obiđe svaku grupu da vidi da li su radni zadaci optimalno podijeljeni među članovima. Kratak dijalog o ovim pitanjima može biti koristan: Dokle smo stigli u našem radu? Gdje nam je potrebna pomoć? Da li dobro stojimo sa rasporedom zadataka u grupi? Da li je svakome jasno šta treba da proučava i/ili šta da donese od kuće?

Onda (kao domaći zadatak između lekcija 2 i 3, kao i u toku lekcije 3), djeca razgledaju svoje istraživanje (slike i tekst) i nalaze stvari koje predstavljaju najveći izazov i koje mogu opravdati pomoć nastavnika. U lekciji 3, učenici donose sve ono što su otkrili i sakupili u školu. Još jedna bitna stavka u Lekciji 3 je osmišljavanje i pravljenje postera koji bi trebalo da izgleda privlačno. Nastavnik se takođe može pozvati za savjet u vezi sa zadatkom.

Pojašnjenje logistike izložbe: gdje i kada će se održati (možda u nekoj javnoj zgradi)? Ko će učestvovati (samo naš razred, ili da li da predložimo projekat nekom drugom razredu)? Ko će otvoriti ceremoniju? Ko će biti pozvan na uvodnu ceremoniju? Da li će biti ceremonije dodjele nagrade za najbolji poster? Ko će biti članovi stručni žirija?

Lekcija 4

Prezentacija završenih postera u razredu, praćena diskusijom.

Pojašnjenje pitanja vezanih za izložbu (ako je to po planu).

Pregled svega onoga što je urađeno za ovaj projekat (raspodjela zadataka, problemi kod istraživanja i sakupljanja informacija, korisni savjeti, dobra/loša iskustva, dinamika grupe itd.)

Zaključni pregled teme dječjih prava: Šta smo postigli što bi moglo poboljšati situaciju? Šta se drugo može učiniti? Kakvi konkretni koraci se mogu preduzeti? Kada je potrebno da se umiješaju institucije? I tako dalje.